

دیپلماسی فرهنگی (2)

- تاریخ انتشار در سایت: ۱ خرداد ۱۳۸۹
- منبع: / [روزنامه / قدس](#) / ۱۳۸۹/۳/۲۹

● نقش ها

◀ گفت و گو کننده: [جواد صوحی](#)

◀ گفت و گو شونده: [فیدون وردی نژاد](#)

● عناوین

◀ / [سیاست روابط بین الملل](#) / [سیاست](#) / [سیاست خارجی](#) / [دیپلماسی](#) / [دیپلماسی فرهنگی](#)

◀ رشته: 0

در بخش نخست گفتگو با دکتر فریدون وردی نژاد ضمن اشاره به سطوح متفاوت فرهنگ بر چگونگی اعمال سیاستهای فرهنگی کشورمان در عرصه بین الملل و اتخاذ روشهای تاثیرگذاری بر سایر فرهنگها اشاره شد. ادامه بحث در خصوص الگوی همانند سازی و نیز اتخاذ استراتژی تکثرگرایی در مقابل آن موضوع بخش دوم و پایانی گفتگو می باشد با ایشان است که تقدیم حضورتان می شود:

آقای دکتر تاکید روش و الگوی همانندسازی بر روی چه محورهایی است؟

**شيوه آن ليبراليسم فرهنگي و جهاني سازي است. يعنى آنهايي كه دنياي همانندسازي هستند، معتقد به ليبراليسم فرهنگي هستند، نه معتقد به هويت فرهنگي ملتها. الگوي ديگر الگوي تکثرگرایی است، در این الگو تنوع فرهنگی وجود دارد و بین جهانی شدن و جهانی سازی تفاوت قایل است. جهانی سازی یعنی دیگران ما را می برند جهانی مان می کنند، یعنی ما منفعل هستیم و آنان بریمان تعیین سرنوشت می کنند. اما جهانی شدن انتخاب از طرف ما بوده و جایگاه و سهم مان را مشخص می کنیم و می گوئیم که ما می خواهیم جهانی شویم، ما انتخاب می کنیم جهانی شدن را، این امر در نظر امکان پذیر است. اما اگر چنین نکردیم، در پرتو الگوی همانندسازی ما را می گیرند و می برند جهانی می کنند. هر چند در بسیاری از عرصه ها این اتفاق برای ملتها افتاده است. در الگوی همانندسازی، این الگو در واقع خط تمایز بین قومیتها متعدد را کاهش می دهد. یعنی دیگر هويت ایرانی و شیعه بودن، آسیایی بودن، آرام آرام رنگ می بازد. زبان فارسی کم کم تضعیف می شود، بعد هم زبان عربی، همه باید همزبان شوند در دنیا، همه هم فرهنگ شوند، همه باید مثل هم زندگی کنند. این را می گویند الگوی همانندسازی، این زمانی منجلی می شود که اعضای دو یا چند گروه نژادی و اجتماعی با همدیگر هسان شوند و هدف اینها ترکیبی از زیست شناختی فرهنگی اجتماعی روانی گروه های متمایز که به دنبال یک جامعه جهانی با کمترین تفاوت می باشند.

این یکی از الگوهاست که به آن الگوی همانندسازی می گویند. اگر هدف از سیاستهای همانند سازی را ما کاهش اختلافات فرهنگی و ساختاری بگیریم، یعنی بگوئیم آنان که به دنبال الگوی همانندسازی هستند، می خواهند اختلافات فرهنگی و ساختاری را کم کنند و دنبال تسلط سیاسی نیستند، که هستند. در صورت تحقق کامل این سیاست در نقطه اوج آن ما یک جهان متجاوز، همراه و همگن خواهیم داشت. اما این شعار پیش نیست، چون بیشترین درگیری به خاطر این استراتژی میان اروپا با آمریکا وجود دارد. به خاطر این که فرانسوی ها و آلمانی ها می خواهند زبان و فرهنگ خود را حفظ کنند.

درگیری سینماها و فیلمهای هالیوود با اروپایی ها و فرانسویها بسیار جدی تر از درگیری ما به عنوان کشور ایران و مسلمانان با هالیوود و آمریکاست. بنابراین همانندسازی به عنوان یک فرآیند اگر بخواهد عمل شود، یعنی یکی شدن و منجانس شدن که در دو بعد فرهنگی و ساختاری کاربرد دارد. در همانندسازی فرهنگی آنهایی که به دنبال یکی کردن همه هستند، از بعد فرهنگی یک گروه قومی از نظر فرهنگی به عنوان شاخص قرار می گیرد و گروه های دیگر زبان و مذهب و امیزه های آن را اصل قرار می دهند.

یعنی بدترین شکل همانندسازی برای ما به عنوان جمهوری اسلامی که به دنبال یک پیام هستیم و رسالتی در سطح ملی و منطقه ای و بین المللی احساس می کنیم. بدترین شکل این است که برویم و در قبال همانندسازی فرهنگی فرای بگیریم، معنایش این است که چون ما زور و قدرت کافی نداریم، باید زمانی مسلط دیگر مثل فرهنگ غربی و آمریکایی محور شود و در این میان باید خودمان را فرابرداریم. بعد از گذشت یک زمان مشخص، گروه های فرهنگی متمایز و منفرد مثل ما از لحاظ رفتارها و ارزشها، دیگر قابل تغییر دادن نمی باشند و هویتشان از بین می رود. این را در اصطلاح سیاسی می گویند: استحاله شدن، رنگباختن، این همانندسازی فرهنگی است.

اما در همانندسازی ساختاری سطح بالاتری از تعامل اجتماعی در میان گروه های مختلف مدنظر است. در همانند سازی ساختاری تلاش می شود که فرهنگ های مختلف در نهادهای مختلف جامعه جهانی پخش شوند و با اعضای گروه های مختلف در قالب نشستهای اجتماعی و دیپلماتیک همراه شوند. بدین معنا که در سطح جهان کانونهای درست می کنند و می گویند این کانون مسلمانان، این کانون مسیحی ها، این کانون کلمی ها، این کانون بودایی ها، رنگها و آداب را تضعیف می کنند، اما مشترکات را می گیرند و در پرتو آن ساختار نوین بین المللی درست می کنند. این را همانندسازی ساختاری می گویند که این هم برای ما مشکلائی دارد، البته از همانندسازی فرهنگی کمی بهتر است.

شکل دومی که در تقسیمات بیان شد، تکثرگرایی در مقابل همانندسازی است. در استراتژی تکثرگرایی، یک نوع از تکثرگرایی را مساوات طلبانه می نامند. در تکثرگرایی که نقطه مقابل همانندسازی است، همه کشورها و دولت ها و ملتها تأکید بر حفظ و تشدید تفاوتهای فرهنگی و مادی خودشان با دیگران دارند که ظاهراً این با خصوصیات ما ایرانیان و خصوصیات انقلاب و هویت آسیایی همخوانی بیشتری دارد. سیاستهای متکی بر تکثرگرایی همواره مشوق تنوع قومی و حفظ مرزهای جداکننده فرهنگها از همدیگر است.

یعنی فرهنگ ما با فرهنگ دیگران متفاوت است. سیاست های تکثرگرایی بر اساس اصل حقوق جمعی و گروهی و نه حقوق قومی و نژادی بنا شده است. یعنی اگر ما بخواهیم سیاستهای تکثرگرایی را استراتژی پایه ای حرکت قرار بدهیم، باید حقوق جمعهای دیگر را محترم بشماریم. نتیجه اینکه در یک نظام جهانی متکی بر سیاستهای تکثرگرایی، قوانین بین المللی در زمینه های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، کشورها را به یکدیگر پیوند می دهد. یعنی یک سلسله از قوانین بین المللی می آید برای ما حقوقی قائل می شود، برای دیگران هم قائل می شود.

می گوید در حین حفظ تنوع می توانیم با همدیگر همکاری داشته باشیم و تفاوت هایمان را به رسمیت می شناسند. به تعبیر دیگر، به جای استحاله و اتحاد جهانی، یک ائتلاف جهانی بوجود می آید. در ائتلاف، هويت تک تک ملتها و فرهنگها حفظ می شود. اما روی مشترکات با همدیگر کار می کنند. و همانندسازی هم نشده است که هويت کسی از بین برود. البته در صورت تحقق این مهم، احتمال دارد که در جامعه جهانی متکی، با وجود نهادهای سیاسی و اقتصادی واحد و مشترک، فرهنگ ها به میزان زیادی از همدیگر جدا بمانند. یعنی هويت فرهنگي ملتها حفظ شود.

از سوی دیگر، یک نوع تکثرگرایی هم در سطح جهان وجود دارد که به آن تکثرگرایی مساوات طلبانه می گویند. در این نوع از تکثرگرایی، به ایجاد تساوی بین کشورها و اقوام مختلف که دارای نوعی استقلال فرهنگی و ساختاری هستند تأکید می شود. در این حال، برقراری تساوی در قدرت سیاسی و قدرت اقتصادی در سطح تقریباً متوازن خواست کشورها می شود. بنابراین شاید یکی از راهکارها ما برای توری کانونی روابط فرهنگی و دیپلماسی فرهنگی خارجی، تلاش در تکثرگرایی مساوات طلبانه باشد. یعنی حفظ فرهنگ، زبان و تفکرات متعدد در سطح بین المللی با حقوق برابر و تلاش در جهت ایجاد ساختار جمعی.

اگر تکثرگرایی از نوع نابرابر یا غیرمساوات طلبانه رایج باشد، ما در آنجا حتماً ضرر خواهیم کرد. تکثرگرایی غیرمساوات طلبانه و یا نابرابر، مثل آپارتاید و نژادپرستی زورگویانه است. بنابراین در جهان متکی نابرابر، تساوی وجود نداشته و ضعیف ترها همواره منفعل و پیرو خواهند بود. امروزه تلاش فرهنگ غالب در جهان، فرهنگ غربی و تمدن اروپایی و آمریکایی که این فرهنگ جهت حفظ و گسترش نابرابری و عدم تساوی در بین جوامع تلاش می کند. آنها به دنبال این هستند که از توان فرهنگی و صنعت تولیدی و ارتباطی خود یک اقتدار سیاسی به دست آورند و سهم عمده ای از ثروت مادی و معنوی جهان را به آن فرهنگ اختصاص دهند.

آقای دکتر شالوده سیاستهای تکثرگرایی نابرابر چیست؟

**کوشش مداوم ایدئولوژی برتری طلبانه و نژادپرستانه غرب که مروج تفاوتهای ذاتی و نژادی و فرهنگی است. اگر بخواهیم نمونه هایی از این حرکت را در سطح جهان ببینیم، کافی است به بعد از جنگ جهانی دوم و چگونگی بازگرداندن مهاجران چینی از کشور آمریکا ویا مکزیکي ها در دهه 1980 وکشتارمسلمانان دربالکان توجه کنیم.

پس برای اینکه بتوانیم از نظر فرهنگی در سطح بین المللی فعال شویم و منازعات را هم به حداقل برسانیم، چه باید بکنیم؟

**اول اینکه در مناسبات فرهنگی مان از برخوردهای خشن دوری کنیم. یعنی با اجتناب از اعمال قدرت سخت در روابط فرهنگی و استفاده از قدرت نرم و با استفاده هوشمندانه از زمان و یا منابعی که در اختیارمان قرار دارد، قدرت نرم را بکار بگیریم. زیرا اولویت گذاری در اعمال قدرت نرم راهکار حرکت فرهنگی جهان امروز است.

نکته دیگر آنکه دیپلماسی مردمی فرهنگی را به همراه توان رسانه ای بکارگیریم تا بآنکه بر قدرت چانه زنی و رسانه های قدرتمند ازجمله به متن تحولات جهانی راه یابیم. و سرانجام آنکه با تکیه بر دانش و مدیریت آن، بر ارتباط و تعامل جهانی تأکید کنیم و از برخوردوتنازع دوری نماییم و تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین المللی داشته باشیم.

این راهبرد در مناسبات فرهنگی، قدرت رقابت و تولید محصولات فرهنگی را با ادبیات و زبان همه فهم جهانی به ما اعطا خواهدکرد. این زبان، در مناسبات جهانی بهتر درک می شود و مارا از حاشیه نشینی نجات داده و در متن رخدادها و تصمیم های جهانی فرارمی دهد. باید باور کنیم که همه جهان دشمنان ما نیستند و ما می توانیم در مباحث بین المللی باحفظ هویت خود شرکت داشته و نقش تأثیرگذار داشته باشیم.

نام

رایانامه

در

صورت پاسخ به نظر من، مرا با خبر کن

بفرست

qua

- در صورت ناخوانا بودن تصویر اینجا کلیک کنید
- نظراتی که حاوی نکات غیراخلاقی و غیرقانونی باشند، توسط مدیریت اصلاح یا حذف می شوند

باشگاه ها	مطالب	عناوین	سایر
باشگاه های تخصصی	مقاله	منابع	دانشنامه
باشگاه اخبار اندیشه	گزارش	افراد و مشاهیر	نیازمندی ها
باشگاه من	گفت و گو	موضوعات	درباره ما
	گفتمان	مناطق	تماس با ما
	خبر	پرونده	آمار
	کتاب		
	تصویر		
	کاریکاتور		
	صدا		
	سیما		
	شعر		

تمام حقوق مادی و معنوی متعلق به سایت باشگاه اندیشه می باشد و استفاده از مطالب با ذکر منبع بلامانع است.